

Tartalom:

Rövid hírek, információk
Programjaink (I. félév)
Betegségek bemutatása
Élet a kódok mögött
Egyéb cikkek
Könyv és film
Nevető kislexikon

Rövid hírek, információk

35 éves a Győri Lelkisegély Telefonszolgálat

A Győr-Moson-Sopron Megyei Anima Mentálhigiénés Egyesület a Petz Aladár Megyei Oktató Kórházzal, és a UNITED Way Kisalföld Alapítvánnyal közösen **Hálózatok a lelki egészségvédelemben** címmel 2008. november 14-én konferenciát szervezett az egészségügyi, szociális, oktatási szféra, civil szervezetek szakembereinek, ill. az országban és a régióban tevékenykedő telefonos lelki elsősegély szolgálatok munkatársak részére a győri Petz Aladár Megyei Oktató Kórházban.

A konferenciáról vázlatosan

A Lelki Egészség Országos Programja (LEGOP) sokéves hiányt pótol a magyar egészségpolitikában. A magyar lakosság alulreprezentált mentális egészségi állapota az európai országok döntő többségével összehasonlítva rosszabbnak minősíthető. A lakosság aggasztóan rossz lelki egészsége jelentős változásokat tesz szükségessé.

Ez a program több kormányzati cikluson átívelő szakmai fejlesztés alapja (2013-ig), pszichiáterek, szakemberek dolgozták ki, kockázati tényezőket, megoldási utakat fogalmaz meg. Ennek apropóján kértük fel Dr. Bitter István professzor urat, az SE Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika igazgatóját a program széleskörű ismertetésére.

A WHO előrejelzése szerint a mentális zavarok gyakorisága és terhe várhatóan a jelenleginél is nagyobb lesz a jövőben. A magyar lakosság demográfiai mutatói a közeljövőben romlanak.

A mentális zavarok terhei társadalmi szinten a betegségek kezelésének közvetlen költségeiben, a közvetett betegségterhekben jelentkeznek – elveszítik a munkahelyüket, az abból adódó gazdasági veszteség nem kevés egy család életében. A család és az egyén szintjén stigmatizáció, a kirekesztettség jelent akadályozottságot.

A program a kedvezőtlen tendenciák megakadályozására különböző területeken összehangolt célrendszer megvalósítására törekszik.

Célrendszerek:

Oktatás-nevelés

- Tananyagfejlesztés
- Oktatás módszertan fejlesztése
- Korai beavatkozásra lehetőséget adó rendszerek kialakítása
- Általános szociális készségek fejlesztése
- Lakossági kommunikáció

Szakmai képzés

- Orvos-pszichológus képzésben
- Paramedikális szakember képzésben
- Ágazaton kívüli szakemberek képzése

Intézményrendszer fejlesztése

Mentális egészségfejlesztési programok

- a szegedi Juhász Gyula Főiskola kihelyezett tagozataként Egészségfejlesztő és Mentálhigiénés képzés 4 évig képezte a szakembereket.
- Egészségkép a megyék és városok lakosságáról,
- az idősekről tanulmányköteteket készítettek,
- Az Apáczai Csere J. Tanítóképző főiskolán egészség tanárszak indult pár éve.
- Szinte minden szakközép- és szakiskolában kérdőíves felmérések, drog-alkohol témában, majd prevenciós előadások sorozata következett.
- Kábítószer Egyeztető Fórum működik, létrejött a drogkoordinátori hálózat, amelynek komoly preventív vetülete van.

- Szociális törvényben meghatározott intézményrendszerek közül szinte valamennyi működik a megye területén, pszichiátriai betegek nappali intézményének kivételével és a közösségi pszichiátriai ellátás kivételével.
- A Telefonos Lelkisegély Szolgálat, mint az alapellátás szűrő funkciója, amely a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház struktúráján belül működik, a nap 24 órájában fogadja és lefedi 4 dunántúli megye lelki elsősegély telefonhívásait.

A konferencia előadásai autentikusan illeszkedtek a lelki egészség programhoz:

- Dr. Varga Gábor kórházigazgató főorvos előadásában bizalom és reményvesztésről beszélt, annak társadalmi okairól, depressziós tünetegyüttesről, bizalom jelentőségéről társadalmi és mikroszinten egyaránt, krízisek dinamikájáról, jelentős krízisprovokáló helyzetekről, krízisintervenciós modellekről, szuicid krízishelyzetekről társadalmunkban.
- Dr. Payrich Mária pszichiáter, gondozóvezető az ifjúsági telefonos lelki elsősegély telefonszolgálatokról, mint beavatkozási rendszerekről tartott előadást a hallgatóságnak a program keretében.
- Lackner Pál tábori püspök a lelki gondozás jelentőségéről beszélt a katonai misszióban.
- Bognár Gyöngyi a győri Telefonos Lelkisegély Szolgálat egyik szakmai tanácsadója a Szolgálat hálózatban betöltött szerepét ismertette.

A konferenciát követően került sor szűkebb körben a Dunántúli Régió telefonos lelki elsősegély szolgálatai szakmai tanácskozására, az országos elnökség részvételével. Aktuális szakmai kérdések megvitatására került sor kötetlen beszélgetés formájában.

Az est fénypontjaként került sor a győri S.O.S Telefonos Lelkisegély Szolgálat 35. születésnapjára, ahol Dr. Varga Gábor a Petz Aladár Megyei Oktató Kórház főigazgató főorvosa - aki 1977-től segíti és irányítja a Szolgálat szakmai munkáját, 1992-1998-ig a Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetségének elnöke, 1998-tól módszertani alelnök, jelenleg tiszteletbeli Elnök és a Kisalföldi S.O.S. Lelkisegély Telefonszolgálat szakmai vezetője, kiképző tréner - köszöntötte az önkormányzat képviselőit, a Szolgálat alapító tagjait és munkatársait. A bensőséges ünneplés keretében kiemelkedő munkájuk elismeréseképpen a Szolgálat alapítói és munkatársai emléklapokban és ajándékokban részesültek.

Németh Ildikó (Győr)

Programjaink

2009. I. félév

Dátum	Nap	Időpont	Megnevezés
JANUÁR			
Január 16.	Péntek	17 ⁰⁰ – 20 ³⁰	Szupervízió
Január 26.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
FEBRUÁR			
Február 9.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
Február 20.	Péntek	17 ⁰⁰ – 20 ³⁰	Szupervízió
MÁRCIUS			
Március 2.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
Március 20.	Péntek	17 ⁰⁰ – 20 ³⁰	Szupervízió
Március 30.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Közgyűlés
ÁPRILIS			
Április 17.	Péntek	17 ⁰⁰ – 20 ³⁰	Szupervízió
Április 27.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció
MÁJUS			
Május 15.	Péntek	17 ⁰⁰ – 20 ³⁰	Szupervízió
Május 25.	Hétfő	17 ³⁰ – 20 ³⁰	Esetkonzultáció

JÚNIUS			
Június 8.	Hétfő	17³⁰ – 20³⁰	Esetkonzultáció
Június 19.	Péntek	17⁰⁰ – 20³⁰	Szupervízió
Június 29.	Hétfő	18⁰⁰ – 21⁰⁰	Évadzárás
<i>NYÁRI SZÜNET</i>			
AUGUSZTUS			
Augusztus 24.	Hétfő	17³⁰ – 20³⁰	Esetkonzultáció
Szeptember 7.	Hétfő	17³⁰ – 20³⁰	Esetkonzultáció

Betegségek bemutatása

A decemberi számunkban kezdtük ezt a sorozatot, akkor az anorexia nervosa betegséget mutattuk be, most pedig a pikkelysömör következik.

A PIKKELYSÖMÖR

6

Tények a pikkelysömörről:

- A pikkelysömör krónikus betegség, amely a világban minden ötvenedik embert érint.
- A betegség nem fertőző, azt mástól elkapni nem lehet.
- A pikkelysömör fájdalmas lehet, viszketéssel járhat, vizuálisan taszító lehet, és elkeseredést okozhat. Emberek életét döntheti romba.
- A pikkelysömör általában az ízületeket, a végtagokat és a fejbőrt károsítja, de bármely testrészben előfordulhat, sőt az egész testre is kiterjedhet.
- A pikkelysömör jelenleg nem gyógyítható.
- A betegség tünetei hatékony gyógyszerekkel korlátok között tarthatók. Nincs azonban olyan gyógyszer, amely minden beteg esetében hatásos. A betegek lelki-közösségi igényeit a kezelés során sokszor nem veszik figyelembe.
- A pikkelysömörben szenvedő betegek csaknem negyedében idővel a pszoriaticus ízületi gyulladás is kialakul.

Mi a pikkelysömör?

A pikkelysömör olyan nem fertőző, gyakran előforduló, krónikus és nem gyógyítható betegség, amely akkor alakul ki, amikor az immunrendszer hibás jelzéseinek következtében a bőrsejtek (a keratinociták) túl gyorsan, a szokásos 28–30 napos ciklus helyett 3–4 naponként regenerálódnak. Ezek a fölösleges bőrsejtek a bőr felszínén vörös, pikkelyszerű, hámlós és gyulladt kiütéseket hoznak létre, amelyek viszkethetnek, felszakadhatnak, vérezhetnek, és nagyon fájdalmasak lehetnek. Ezek a kiütések a bőrfelületen súlyos elváltozást okozhatnak, nemkívánatos tekinteteket vonzhatnak, és miattuk a pikkelysömörben szenvedő embereket számos hátrányos megkülönböztetés éri. A betegség általában az ízületeket, a végtagokat, a nemi szerveket és a fejbőrt támadja meg, de bármely testrészben előfordulhat, sőt az egész testre is kiterjedhet.

A fenti fizikai tüneteken kívül a betegség súlyosan romboló hatással lehet a beteg életminőségére is. Az Amerikai Pikkelysömör Alapítvány felmérése szerint a pikkelysömörben szenvedő betegek úgy nyilatkoztak, hogy a betegséggel való együttélés rosszabb lehet, mint sok egyéb krónikus betegség, pl. a szívkoszorúér-megbetegedés, vagy

a krónikus obstruktív tüdőbetegség esetében. Az egyetlen betegség, amelynek hatását még a pikkelysömörnél is rosszabbnak ítélték, a depresszió volt.

A betegség számos különböző formában jelenhet meg, és azt az orvosok a hámlás, vörösség és az érintett testfelület nagysága alapján enyhének, közepesnek vagy súlyosnak ítélik. A betegség súlyosságát gyakran mérik klinikai kísérletsorozatok során a PASI (Psoriasis Area and Severity Index) elnevezésű, a pikkelysömör által érintett bőrfelületet és a betegség súlyosságát mérő objektív besorolási rendszer alapján, amely figyelembe veszi a vörösség és a hámlás mértékét és a foltok vastagságát. A PASI értékei 0-tól 72-ig terjednek, ahol a magasabb érték egyre súlyosabb eseteket jelöl.

A pikkelysömör súlyossága			
Súlyosság	Az érintett pikkelysömörbetegek (%)	Az érintett testfelület (%)	PASI-érték (max = 72)
Enyhe	75–80	<2	<10
Közepes	15–20	2–9	10–50
Súlyos	5–10	>10	50–72

Ki kaphatja meg a betegséget?

A pikkelysömör különböző formái a világon átlagosan minden ötvenedik embert érintenek. A betegség etnikai hovatartozásra való tekintet nélkül minden embert megtámadhat. A pikkelysömör – bár bármely életkorban kifejlődhet – leggyakrabban a 15–35 év közötti személyeket sújtja. A pikkelysömörben szenvedők kb. 10–15%-a a tizedik életév előtt kapja meg a betegséget, amely néha csecsemőknél is megjelenik.

A pikkelysömörnek számos jól elkülöníthető típusát különböztetjük meg, amelyek nem csak megjelenési formájukban különböznek, hanem eltérő kezelést is tehetnek szükségessé.

A bőrt nem érintő manifesztációk

Pszoriaticus ízületi gyulladás (a pikkelysömör esetek körülbelül 23%-a): Az ízületi gyulladás olyan típusa, amely elsősorban a kéz, a láb vagy a nagyobb ízületek, pl. a térd, a csípő, a könyök és a gerinc gyulladásával és megduzzadásával jár. Merevséget, fájdalmat és ízületi károsodást okozhat. A pszoriaticus ízületi gyulladás a legtöbb esetben pikkelysömörrel jár együtt.

A köröm pikkelysömöre (az esetek akár 50%-a [a pszoriaticus ízületi gyulladásban szenvedők 80%-a]): A betegség ezen fajtáját a körmökön található nagy, mély, szabálytalan elhelyezkedésű lyukak jellemzik. Egy tanulmány szerint a pikkelysömör a betegek 4%-a esetében először ebben a formában jelentkezik, de a köröm elváltozása előbb-utóbb a legtöbb betegnél bekövetkezik.

A pikkelysömör oka

Bár a pikkelysömör leírása a bibliai idők óta ismert, nem tudjuk pontosan, mi okozza a betegséget. A legtöbben úgy vélik, hogy a betegség kialakulásában genetikus okok is szerepet játszanak (a beteg 40–60%-ának családjában fordult elő korábban a pikkelysömör). Az is ismert, hogy különböző tényezők, így többek között a stressz, a bőr sérülései, bizonyos gyógyszerek és fertőzések is kiválthatják vagy súlyosbíthatják a pikkelysömört.

Sok éven át úgy gondolták, hogy a pikkelysömör elsősorban a bőrsejtek betegsége. Később azonban észrevették, hogy az immunrendszer működését elnyomó különböző gyógyszerek hatására javult a pikkelysömörben szenvedők állapota. Azt is megfigyelték, hogy a T-sejtek (a fehérvérsejtek) működését gátló ciklosporin hatékony a pikkelysömör kezelése során. Ez alapjaiban módosította a betegség kialakulásának okairól vallott nézeteket. Mára bebizonyosodott, hogy a T-sejtek jelentős szerepet játszanak a betegség kialakulásában.

A legtöbb kutató egyetért abban, hogy az immunrendszer, amely normális esetben védi a szervezetet a külső behatolók ellen, hibás parancsot kap, amely következtében az egészséges bőrsejteket támadja meg. Ez a hiba felgyorsítja a bőrsejtek növekedési ciklusát, és a normális sebességű hámlás helyett a sejtek felhalmozódnak és kiütéseket hoznak létre. A pikkelysömört emiatt „immunreakció révén létrejött” (immunmediált) betegségnek is nevezzük.

Referenciák:

1. Cather JC, Menter A. A T-sejtek reakcióinak modulálása a pikkelysömör kezelése során: hangsúly az efalizumabon. *Expert Opin Biol Ther* 2003;3:361-370. oldal.
2. Krueger G, Koo J, Lebwohl M *et al.* A pikkelysömör hatása az életminőségre. Az Országos Pikkelysömör Alapítvány által 1998-ban végzett felmérés eredményei. *J Am Acad Dermatol* 2001;137:280-284. oldal.
3. Tankosic T, Sharma D. Immun- és gyulladásos betegségek. 35. számú tanulmány. A pikkelysömör és a kapcsolódó artropátiák. Decision Resources, Inc, 2001. május.

Élet a kódok mögött

Bevezető a cikksorozathoz

Néhány gondolat magamról, motivációim

A veszprémi lelkeségély szolgálat ügyelőjeként dolgozom. A párizsi katalógus kódjainak tisztább és árnyaltabb alkódrendszerének megfogalmazását tűztem ki célul 2007 őszén. Az új közösen újra értelmezett kódrendszer mára elkészült. A munkafolyamat megkívánta, hogy a LESZ minden szolgálatával felvegyem a kapcsolatot. A tagszolgálatok részére küldtem egy, az együtt gondolkodást segítő kiegészítő anyagot, és egy veszprémi katalógus munkapéldányt 2007 decemberében. Közvetve így, országos és régiós szakmai napokon, találkozókön pedig személyesen találkoztatok velem. A következő Hírlevél számokban folytatásban jelenik meg az elmúlt időszak eseményeiről írt beszámoló.

Néhány gondolat magamról

Alapdiplomám általános szociális munkás. Amikor 32 éves koromban e diploma megszerzése mellett döntöttem motivált a másokon való segítség szándéka. A nem éppen pályakezdésre alkalmas életkorban elkezdett tanulás alapmotivációja az volt, hogy munkatársi, baráti kapcsolataimban többször fordultak hozzám meghallgatásért, tanácsért bizalommal a szociális teremben élő emberek. A tapasztalatom az volt, hogy bár az adott helyzetben elhagyottnak, magányosnak, és tanácstalannak érzik magukat az emberek, a magánéleti válságok kis segítséggel, a természetes vagy társas támaszok erejével sikeresen megoldódnak. Beszélgetéseinket a hozzám fordulókról az a nagyon erős vágy hozta létre, hogy szerették volna problémáikat elmondani valakinek, hogy figyeljek rájuk, és hogy meghallgassam őket. Laikus segítőként megélt tapasztalataimat, és az ebből fakadó ösztönös segítői attitűdömet szublimáltam a segítő tevékenység, mint hivatás és cél elérésébe.

2005-ben a veszprémi lelkeségély telefonszolgálat segítőket toborzó felhívására jelentkeztem. Két éve vagyok tagja a Kapcsolat 96 Mentálhigiénés Egyesületnek. Az

egyesület feladata a veszprémi lelkisegélyszolgálat működtetése. Általában heti két-három alkalommal vállalok 12 órás szolgálatot, aktív ügyelő vagyok.

2006-ban jelentkeztem egészségfejlesztő és mentálhigiénikus másoddiplomás szakképzésre. Kitűzött közös célunkat a záróvizsga szakdolgozataként készítettem el. A dolgozat címe: „Élet a kódok mögött”. A telefonos lelkisegély szolgálatok statisztikai minimum problémakatalógusának megváltoztatása.

Motivációim

Magyarországon a közös társadalmi felelősségvállalás szeleteként lelkisegély szolgálatot működtető egyesületek és alapítványok az IFOTES (Lelkisegély Telefonszolgálatok Nemzetközi Szövetsége) által 1975-ben elfogadott problémakatalógus szerint állítják össze havi és éves statisztikai mutatóikat. A statisztikai minimum problémakatalógus a beszélgetések tartalmát kódrendszerbe helyező, és minősítő normák összegzése.

A nemzetközi integráció egyik eleme ennek a kódrendszernek, a megalkotási hely nevét megörökítő, un. Párizsi Katalógusnak a használata.

Telefonos segítőként ügyelői munkám során többször tapasztaltam, hogy a jelenleg országosan használt kódrendszerbe több esetben nem, vagy csak úgynevezett kényszerkódolás árán illeszthető be a hívó által ismertett probléma. Veszprémi ügyelő társaim szintén, beszámoltak hasonló gyakorlati tapasztalatokról.

2007 augusztusában a veszprémi lelkisegély szolgálat rendezte meg a lelkisegély szolgálatok országos, évente ismétlődő több napos szakmai konferenciáját. Munkánkról az előadások között és esténként, tapasztalatainkat megbeszélve kötetlen eszmecsere folytattunk. Az akkoriban egy évet felölelő ügyelői tapasztalataimról kérdező érdeklődőnek a katalógushasználatának azon hiányosságait emeltem ki, melyek számomra nehézséget okoztak. Például ha a hívó haldoklott, vagy ha a hívó bűnelkövető volt, nem tudtam a problémakatalógusban elhelyezni.

A beszélgetéseket úgy összegeztem saját magam számára ekkor, hogy – egyrészt, általánosan minden szolgálatnál megjelenik ez a probléma a katalógus minimum használata során, másrészt – tovább mélyítette azt a ki nem elégített szükségletemet, hogy saját magamtól elvárható precizitással és alapossgal végezzem munkámat. Ezt a feltételek hiányossága miatt nem tudtam megtenni. Az országos találkozón tapasztaltak azonban felkeltették az érdeklődésem a katalógusrendszer megreformálásának lehetőségei felé.

A téma után kutatva a szakirodalomban, illetve több lelkisegély szolgálat, vagy rétegtelefon internetes honlapján, fény derült arra, hogy Magyarországon több lelkisegély szolgálat szubjektív megítélése szintén: a kódrendszer „kevésbé” használhatósága. Objektív tény, hogy 2005-ben a Magyar Rendőrség és a NANE (Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület) által közösen szervezett a családon belüli erőszak megfékezésére indított kampány során, a családon belüli erőszak pontos megjelenítésére kiegészítő kódokat alkalmaztak ebben az időszakban.

A magyarországi telefonos lelki elsősegély szolgálatokat a Magyar Lelki Elsősegély Telefonszolgálatok Szövetsége (LESZ) felügyeli és koordinálja szakmai és finanszírozási szempontok alapján. A LESZ keretein belül a szakmai műhelymunkákat, az ország területét tekintve 3 területi egységbe, úgynevezett régióba tagoltan végzik a szolgálatok.

A probléma katalógus pontos megfogalmazásra, és hiányosságainak elemzésére régióként szakmai napok megrendezésére került sor. 2006-ban melyen még nem vettem részt, a probléma megoldására fókuszáló régiós találkozóra került sor Veszprémben.

Veszprémben megfogalmazódott az igény az egységes jegyzőkönyv használatára és az **egységes párizsi katalógus értelmezés szükségességére.**

Hangsúlyozták, hogy fontos az **egységes normák és alapelvek gyakorlati értelmezése**, és **gyakorlatnak megfelelő eszközök használata**.

A cél eléréséhez a munkában összefogásra és műhelymunkákra van szükség, így kiterjeszthetők a kapacitások, a tudás, összegezhető a tapasztalat. Úgy vélem munkámmal, ezekkel a módszerekkel, a szolgálatok tapasztalatainak megfeleltethető igényt elégítettem ki.

A konszenzuson alapuló alpontok definiálásával, létrehozásával, esetenkénti egyszerűsítésével a Veszprémben megfogalmazott célok közül a párizsi katalógus egységes értelmezésére, és a gyakorlatnak megfelelő eszközök használata igényére válaszolok. Felvállaltam továbbá az országosan felmerült - a kódrendszer kevésbé használhatóságára, - a változtatás szükségességére érzett igény megoldását.

A cikk sorozat ismertetése

A közösen megalkotott új kódrendszert, valamint a munkafolyamatokat 4 egymáshoz kapcsolódó, de témakörönként különálló cikkben mutatom be.

1. rész: Használt/elhasznált kódjaink?

- Az IFOTES statisztikai kódrendszer alpontjainak megváltoztatásának szükségessége: változó magyarországi viszonyok, az ügyelők szubjektív érzett szükségletének ismertetése.
- A változtatás gyakorlati előzményei, kódtörténelem: régiós találkozók, szakmai irányvonalak a témában
- A változtatással elérhető célok
- Melléklete tartalmazza a jelenlegi, 1999-től használt párizsi katalógus formátumot

2. rész: Hol vannak a problémák, vagy ahol a problémák vannak

- A veszprémi Kapcsolat 96 Lelkisegély Szolgálat 2007. évi a párizsi katalógus alapján problémakódolt hívás statisztikájának elemzése a kódolási problémák tükrében (gyakorlati elemzés)

3. rész: Adatgyűjtés, a kódolás megváltoztatásának munkalépései

- A változtatások és javaslatok összegzésének jellemzői
- Tapasztalataim a témával kapcsolatban
- Melléklet: a konszenzuson alapuló új kódrendszer

4. rész: Kiegészítő anyag

- Társadalmi tények és érzékenyítő szempontok a párizsi problémakatalógus alpontjainak a magyarországi viszonyokra történő módosításához

Több szempontú problémafelvetést tartalmaz mely a rugalmas változtatás betervezhetőségének szolgált gondolat ébresztőül. (Minden szolgálatnak e-mailben elküldtem 2007 decemberében.)

Ezúton szeretném megköszönni azon szolgálatok munkáját, akik visszajuttatták részemre az általuk javasolt katalógus változatot!

(folytatjuk)

Veszprém, 2008. november 27.

TTT

Egyéb cikkek

Képerdő

Keserű Ilona a MODEM-ben

Török Kitti Katalin

11

Az idén 75. születésnapját ünneplő, Kossuth-díjas, magát "festész"-nek nevező Keserű Ilona 25 évi munkáját láthatják a debreceni MODEM-ben, amelynek termei csordultig teltek színekkel.

"Ilona nem pöröl, csak kilép a történelemből. Átöleli az időt, így a jövőt is" - Hegyi Csaba az elmúlást legyőző művészetet és annak megalkotóját, Keserű Ilonát köszöntötte november 22-én, a MODEM-ben.

A megnyitón elhangzott: "Keserű képei nem geometrikusak, hanem testszagúak. Az ismeretlen, a megragadhatatlan, a véges-végtelen egyaránt megjelennek művein. A képeken gyakoriak az átmenetek mozgalmába való belefeledkezések. Életművének különlegessége, hogy általában véve a képeket, azokkal ellentétben, az ő művein egyszerre több tulajdonság is megjelenik."

Keserű Ilona a 60-as évek közepén induló neoavangárd művészgeneráció jelentős alakja, aki a Magyar Képzőművészeti Főiskola elvégzése után fedezi fel a kortárs absztrakt művészetet. Nemrég megnyílt, debreceni kiállítása legutóbbi, huszonöt évet felölelő munkáját mutatja be, mégpedig nem mindennapi formában: húsz különálló vendégfalat állítottak fel a földszinten, ezekre helyezték fel a műveket. Ennek köszönhetően az érdeklődők egy varázs-világban, képerdőben találják magukat.

A látogatók közel 120 festményt és egy monumentális téralakzatot nézhetnek meg. A formázott, varrott és festett vásznak a színek különböző irányokba mutató útjai. Megfigyelhető, hogy foglalkoztatja a spektrumszínek folytonosan egymásba játszó szivárványszerű áramlásai: gubancok, örvények és labirintusok. Csak néhányat kiemelve, minden értelemben színes képvilág terül elénk a *Möbiusz Gubanc*, a *Mandarinnégyzet*, a *Szintükör* vagy a *Torzó* című munkái kapcsán. Megidéződik előttünk a *Pillantás*, és több portréval is találkozhatunk: Ormos Mária, Ottlik Géza és Tandori Dezső is feltűnik a képeken. Aki kíváncsi arra, hogy milyen is egy *Kócos nap a vásznon* vagy milyen a Keserű Ilona-féle *Színmagyarázat*, látogassa meg a kiállítást!

A terembe belépő számára első benyomásra sok lehet a befogadandó látvány, ezért is beszélhet némely kritika "túl sok" képről vagy zsúfoltságról. Az élményanyag gazdagsága lehet tudatos is a művész részéről: az elérni kívánt hatást mindenképp intenzívebbé teszi, felerősíti.

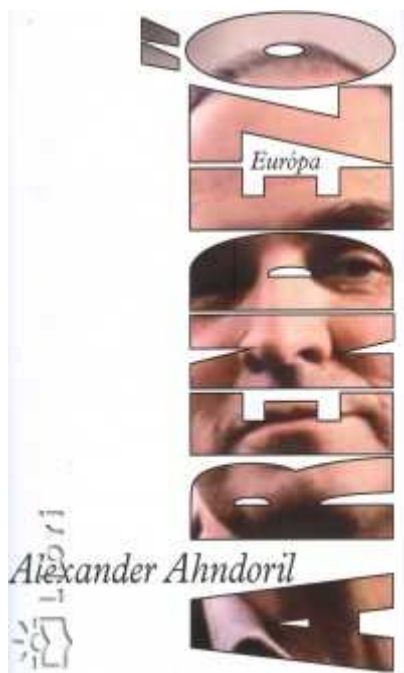
Kortárs- és más művészetkedvelőknek kötelező, mindenki másnak ajánlott!

Könyvismertető

Alexander Ahndoril: A rendező
Európa Kiadó, 2008.

Alexander Ahndoril, a hazájában ünnepezt svéd író, nyolc regény és tizenöt színmű szerzője, A rendező című munkájával aratta első nemzetközi sikerét. Ingmar Bergman, aki még megjelenés előtt, kéziratban olvasta a regényt, telefonon keresztül „mély megindultságának” adott hangot, és

„fantasztikus írónak” nevezte Ahndorilt. Halála előtt adott utolsó tévéinterjújában azonban mást mondott: „sértő és megalázó”, jelentette ki a könyvről, amely – részben nyilván emiatt is – az utóbbi tizenöt év legvitatottabb irodalmi alkotása lett Svédországban. A 2007-ben elhunyt rendezőóriás véleménye már csak azért sem mellékes, mert a regény hőse: ő maga. Pontosabban az a házassági és világnézeti problémákkal küszködő Ingmar Bergman, aki 1961-ben az Úrvacsora című filmet forgatja. Filmtervében a lelkeszi hivatásra való alkalmatlanság témáját ötvözi a szeretethiányával, remélve, hogy egyszer s mindenkorra sikerül tisztáznia öreg és beteg szülei előtt, miért nem volt képes apja nyomdokába lépni. De a forgatás döcögve indul, a színészek és a stáb tagjai morgolódnak, a rendezőnek léptenyomon hazudoznia kell, hogy házasságát és munkáját folytatni tudja, és retteg, hogy unalmas lesz a filmje... A rövid, párbeszédes jelenetekből építkező, helyenként szürreális

képeket, víziókat felvillantó, de a történetet fegyelmezetten végigmesélő regény a Bergman-filmekből és a Bergman-irodalomból meríti anyagát. Különös élmény viszontlátni a Laterna magica, a Képek, a Vasárnapi gyerekek mondatait, epizódjait, úgy járni-kelni a bergmani univerzumban, hogy ezúttal nem maga a Mester kalauzol bennünket. Ahndoril írói szabadságával élve újraalkotja és átformálja a Bergman-mítoszt, szándékosan elmosza a határt élet és fikció között, hogy egy mélyebb, művészi igazságra találjon, amelyet az életrajzíró hiába is keresne.

Svevo, Italo:

Zeno tudata

Európa Könyvkiadó, 2008.

Italo Svevo (1861-1928) Ettore Schmitz néven született az osztrák-magyar Triesztben. Két ifjúkori könyvének kedvezőtlen fogadtatása után felhagyott az irodalommal, és szinte egy

egész életet leélt már köztisztviselőként álló jómódú triezsti polgárként, míg barátja és angoltanára, James Joyce biztatása nyomán meg nem írta ezt a regényt. A polgári lét lelki szerkezetét latin elmeélel és közép-európaias humorral fürkésző Zeno tudata, ez a tragikomikus lélekelemző bőrleszk, melynek fontos motívumai a Freudnak mutatott fityisz ellenére azért a klasszikus pszichoanalízistől sem egészen idegenek, némi francia kerülővel végül is meghozta szerzőjének a sikert. Svevo ma a modern olasz regény megteremtőjének, a 20. századi olasz irodalom máig legnagyobb hatású alakjai egyikének számít. A regény magyar fordítása, mely a hatvanas évekig váratott magára, nagy port vert fel annak idején. Új kiadásban évtizedek óta most jelenik meg először. A fordítást az eredetivel egybevetette és a szöveget gondozta Barna Imre.

Italo Svevo (1861-1928, polgári nevén Ettore Schmidt, német-zsidó-olasz származású triezsti író, Joyce barátja) ezen könyve 1923-ban jelent meg, s a 20. századi irodalom egyik legfontosabb alkotásának számít – mégis, nálunk alig ismerik. Főhőse Zeno Cosini (a Zeno az olaszban egyáltalán nem hangzik olyan viccesen, mint a magyarban), triezsti kereskedő (Svevóval körülbelül egyidős), aki hatvanévesen, pszichológusa ösztönzésére nekiül, hogy leírja élete történetét: apja halálát, fiatalkorát, házasságának történetét, a háborús front elérkezését szülővárosába, és még sok más dolgot. Az elsősorban lélekelemző műként számon tartott regény (hiszen tényleg viszonylag sok benne az önelemzés) azonban nem nélkülözi a cselekményességet és a társadalmi körkép bemutatását sem: világa a 19-20. század fordulóján még a Monarchiához tartozó Trieszt, alakjai mind tisztas jólétben élő kereskedőcsaládok sarjai. Köztük botladozik a felelősség alól rendszerint betegség segítségével kibújó, jószándékú, ámde valahogy mégis mindig határozatlan, inkább tréfálkozásra, mintsem komoly tettekre alkalmas

elbeszélő-főhős, s emlékszik vissza egy olyan, háború előtti időszakra, mely már mindörökre elveszett. Talán épp ennek a kényelmes, polgári jólétről tanúskodó, békebeli világnak az ábrázolása teszi oly egzotikussá, izgalmassá a könyvet: „Az a cigarettafajta, amiből annak idején az elsőket szívtam, nem kapható már. A hetvenes években volt forgalomban, Ausztriában, kétfejű sassal jelzett kartondobozkákban” – olvasható például a legelső lapok egyikén. Letűnt békevilág, egy múltba foszlott triezsti életstílus és Zeno Cosini élete, s mindez érthető, követhető módon leírva – ezt kínálja ez a könyv.

[a könyvtippet írta [Horváth Györgyi](#)]

Nabokov: A Luzsin-védelem

Nabokov korai remekművét, melyet berlini emigrációs évei alatt írt a húszas években, 1990-ben ismerhette meg a magyar olvasóközönség Végzetes végjáték címmel (Bp., Európa, 1990). A jelen fordításban az eredeti cím került a mű elé, és a kiadó Horváth Sz. István remek fordítását (mely egy orosz folyóiratközlésen alapult) hozzáigazította az angol változathoz. A Luzsin-védelem ugyanazt a témát dolgozza fel, mint Stefan Zweig Sakknovellája, csak talán még az osztrák írónál is megrázóbban, elementárisabb erővel ábrázolva egy zseniális sakkozó megőrülését. Nabokov az orosz irodalom klasszikus hagyományaiból merítve ábrázolja a főhős oroszországi gyermekkorát, a dédelgetett egyszem polgárfiú felcseperedését, később magával ragadó pszichologizmussal érzékelteti a hőseben végbemenő fantasztikus belső lelki folyamatokat, egyúttal a politika történéseit. Luzsin félelmetes sakkozó, ám amikor berlini emigrációja során egyre-másra toppannak be hozzá szovjetunióbeli ismerősei, felépített védelmi kombinációi egyre inkább jelképesessé és politikai értelművé válnak, míg Luzsin végzetesen bele nem sodródik saját tévképzeteibe.

15

Juan Carlos Onetti: A MEGVALÓSULT ÁLOM

Európa Kiadó, 2008.

Az Onetti életművéből készülő sorozat harmadik kötete **A megvalósult álom**, a Cervantes-díjas szerző elbeszéléseit tartalmazza. A Magyarországon eddig szinte ismeretlen írónak, akit az európai egzisztencialisták rokonának tekintek, ezen könyvében kispróza remekei követik egymást. Novellái, mondatai pontosan megszerkesztettek, érett írói nyelvről árulkodnak. Reprezentálják Onetti elbeszélői nyelvének szerteágazó voltát. Az elbeszéléseket közhelyszerű, hétköznapi fordulatokkal indítja, és innen rántja az olvasót valami sokkal mélyebb világba. Egy lusta, fülledt és nyomasztó, könnyel átitatott dél-amerikai valóságba. A szövegei lassúságukkal egyszerre idézik a 19. század irodalmát, ugyanakkor a jellemek, a karakterek már 20. századból valók. Kívülállóak, akik mind másképp, de a társadalom peremén helyezkednek el.

Számos novella a Hajógyár c. regényének fiktív színhelyére, Santa Maria városába kalauzol el, amit többször falanszternek is nevez. Ez a kisváros Onetti világának az

essenciája. Az emberi kicsinyesség és gyarlóság fészke. De Onetti nem ostorozza kortársait, nem vádol, úgy üzen, hogy az olvasó észre sem veszi. Szereplőit egy-egy jelzővel, egy mondattal vagy mozdulattal teszi láthatóvá.

Az elbeszélések cselekménye minimális. Többnyire ábrázol, leír, kihagy, elbeszél, kiemel. Így lehet, hogy a szövegek legapróbb mozzanatai is jelentéssel telnek meg, és fontos hatástényezővé válnak.

Hományi Péter

Filmajánló

Vadászkutyák

(Jagdhunde, 2007)

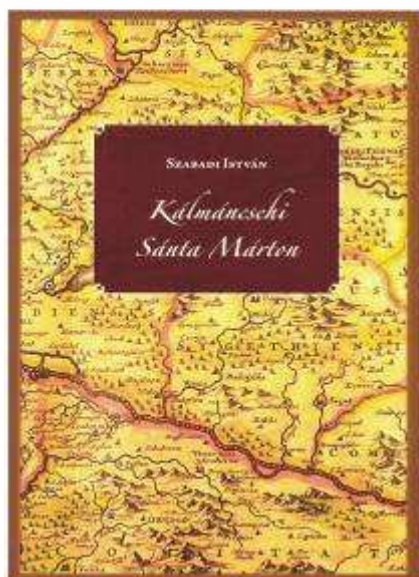
Rendezte: Ann-Kristin Reyels
Főszereplők: Constantin von Jascheroff, Josef Hader, Luise Berndt, Judith Engel, Marek Harloff

Valamilyen rejtélyes oknál fogva senki sem hajlandó szóba állni a mindentől távol lévő kis faluba költözött apával és kamasz fiával, Lars-szal, akik egy meglehetősen irreális tervet dédelgetnek: a faluszéli házból esküvőkre és mézeshetekre alkalmas hotelt akarnak faragni. Napjaik azonban leginkább téblábolással, illetve a befagyott tavon történő horgászással telnek.

16

Hajdú-Bihari Helytörténeti Esték

A Méliusz Juhász Péter Megyei
Könyvtár és Művelődési Központ

tisztelettel meghívja
Önt és ismerőseit

Kálmáncsehi Sánta Márton

című könyv bemutatójára

előadó
Szabadi István
a könyv szerzője

Időpont
2009.január 14. szerda

16.30 óra

Helyszín
Méliusz Juhász Péter Megyei Könyvtár
és Művelődési Központ
Helyismereti Gyűjteménye
4026 Debrecen Bem tér 19.
II. emelet

Könyvbemutató

A rendezvény támogatója
a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat

Juhani Nagy János Nevető kislexikona

Sz

SZABADSÁGFOK	az elnyomó politikai rendszerek fizikai jellemzője, mértékegysége: feljelentés/nap
SZAKASZOS TIZEDES TÖRT	kisebb katonai egység sorállományú parancsnoka leejtett egy vázát
SZAKÁCS	1. speciális területen dolgozó famunkás 2. konyhatetőre specializálódott iparos
SZALÁMITAKTIKA	gonosz hentesek fondorlata: az ellenzék tagjainak mindig a szalámivég jut
SZALMONELLA	gyilkos hajlamú tehetségtelen szakácsnő
SZALONNA	főúri rezidenciák fogadószobájában felszolgált magas zsírtartalmú húskészítmény
SZAPORA	az 1972-es téli olimpia óta rohamosan növekvő népességű japán város
SZARACÉN	1. beszédhibás kazánfűtő a tüzelőanyag minőségét kifogásolja 2. egy zenei hangot rendszeresen hamisan játszó, alternatív bórszínű muzsikus
SZARKAZMUS	gunyoros tolvajok tömegmozgalma
SZARKOFÁG	a piac-felügyeleti szervek ebbe zárják a rendkívül pocsekul dolgozó árusokat
SZARUHÁRTYA	szemtelenül gyenge minőségű, igen vékony, U-alakú réteg
SZARVAS	gyenge minőségű fém, melyet egy alföldi (viharsarki) városban tenyésztő patásból bányásznak
SZARVASBOGÁR	1. működésképtelen Volkswagen fölött elszállt az idő (vasfoga) 2. bogaras öregúr, akiknek fiatal, csinos és unatkozó felesége van 3. (argó) rossz minőségű, fémből készült játékbogár
SZARVASVIPERA	egy valószínűtlen frigyből nemesített gerinctelen emlős, amely agancsának egyetlen döfésével halálos mérget juttat ellenfele szervezetébe
SZATELÍT	edényt parabolaantennákkal megtölt
SZÁRAZTÉSZTA	lepukkant cukrászdában kínált háromnapos sütemény
SZÁRNYALÁS	bizonyos növényi részek nyalogatása a repülési képesség fenntartása, illetve fejlesztése érdekében
SZÁZALÉK	a tó teljes felületére vonatkozóan megadott méretű nyílás a jégen
SZÁZALÉKLÁB	az alsó végtag elvesztésével bekövetkező rokkantság mértéke

SZELLEMI TEVÉKENYSÉG	meghalt ősök gyakori kísértése régi kastélyokban
SZELVÉNY	recept kenyérvágásra
SZEMBESÜLÉS	halak pozíciója sütés közben a serpenyőben
SZEMELVÉNY	orvos által felírt, látószerv eltulajdonítására való recept
SZEMÉLYISÉGZAVAR	ősszel jelentkező negatív pszichés jelenség, amikor is a beteg folyton a lehullott falevelek alá kíván bújni
SZEMFEDŐ	halott szakácsok látószervének eltakarására szolgáló eszköz
SZEMFELSZEDŐ	tyúk
SZEMFÜLES	Picasso női modellje
SZEMMEL TART	tekintetével végigköveti a női fehérnemű felsőtestre simuló részének vonalát
SZEMÖLDÖKCERUZA	a látószerv szadista módon történő kiszúrására alkalmas írószer
SZEMREHÁNYÁS	a rosszullétnek az a formája, amikor az ember mást okol az állapotáért
SZEMREVÉTEL	kontaktlencse-beszerzés
SZEMREVÉTELEZ	búzát nem kilóra vesz, hanem darabra
SZEMÜVEG	az üvegszem-gyártás alapanyaga
SZERELEM	1. saját kezűleg megjavítom 2. M. szerel 3. szar elem (elírva)
SZERENGETI	barátságos emberi érzéseit kelet-afrikai nemzeti parkban juttatja kifejezésre
SZERVEZETT BŰNÖZÉS	emberi testrészek kereskedelmével foglalkozó bűnügyi kategória
SZERVIZ	autószerelő műhelyekben ezzel mossák le az autókat
SZÉDÜLÉS	igen magasra helyezett, oldalirányban periodikusan kilengő ülőalkalmatosság
SZÉLESSÉGI FOK	a kövérség mértékegysége
SZÉNKEFE	1. a bányában ezzel pucolják a szenet 2. fekete hajú lányok frizuraboronáló eszköze
SZÉRUM	trópusi betegség megelőzésére sorozatban befecskendezett égetett szesz
SZIMULÁTOR	nagy zabálásnak, terülj asztalkámnak álcázott diétás vacsora
SZIMULTÁN	1. egyidejűleg több funkciót is betöltő török felsővezető 2. talán szimul
SZINTÉZIS	1. a szívárvány elmélete 2. különböző színekben pompázó, eltérő magasságú emeletekre vonatkozó feltételezés
SZINUSZTÉTEL	matematikusoknak szánt zenemű egyik hosszabb, hullámzó dinamikájú részlete
SZIRÉNA	visító hangot adó perszonália

SZLOVÉN	igen idős szláv ember
SZNOB	úrhatnám sportolók olimpiai szervezete
SZOBAFESTŐ	perverz képzőművész, az általa alkotott képeken csak szobákat lehet látni
SZÓFUKAR	a kimondott szavak mennyiségével csínján bánó felső végtag
SZÓMAGYARÁZATOK	a szavak szintjén magyarnak mutatkozó vizes iratok
SZÓSZÓLÓ	a különféle gyümölcsmártások érdekében a nyilvánosság előtt kiálló ember
SZŐKEVÉNY	1. receptet szorongató világos hajsínű rab menekülés közben 2. illegális börtönelhagyás receptje
SZÖRNYETHAL	hirtelen halálra hajlamos rémséges tavi lény
SZÖRNYŰ	angol nemesi légylárva
SZŐRSZÁLHASOGATÓ	a fájdalom egyik különösen kellemetlen formája, amelyen csak az epilálás segít

Vers

Weöres Sándor: Újévi jókívánságok

Pulyka mellé, malac körme
liba lába, csőre –
Mit kívánjak mindnyájunknak
az új esztendőre?

Tiszta ötös bizonyítványt,
tisztá nyakat, mancsot,
nyárra labdát, fürdőruhát,
télre jó bakancsot.

Tavasza sok rigófüttyöt,
hóvirág harangját,
őszre fehér új kenyeret,
diót, szőlőt, almát.

A fiúknak pléh harisnyát,
ördögbőr nadrágot,

a lányoknak tüt és cernát,
ha mégis kívásott.

Hétköznapra erőt, munkát,
ünnepre parádét,
kéményfüstben disznósonkát,
zsebbe csokoládét.

Trombitázó, harsonázó,
gurgulázó géjét,
vedd az éneket a szádba,
ne a ceruza végét.

Teljék be a kívánságunk,
mint vízzel a teknő,
mint negyvennyolc kecske lába
százkilencvenkettő.

20

infó XI. évfolyam, január havi információs kiadvány.

No. 113.

Lezárva: 2009. január 7-én, Debrecen.

"Segítőkéz" Lelkiségegy Telefonszolgálat

e-mail: debrecen27@sos505.hu

www.debreceni-lstsz.hu

Rénes László ®

Támogató: NCA Északalföldi Regionális Kollégiuma